

„Kiedy rano otwieram oczy, widzę film”

Eksperyment w sztuce Jugosławii w latach 60. i 70.

Kurator: Ana Janevski

Architektura wystawy: Monika Sosnowska

Współpraca: Tomasz Fudala

Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie,

ul. Pańska 3

www.artmuseum.pl

Wystawa czynna od 25 kwietnia do 21 czerwca,

od wtorku do niedzieli w godzinach 12-20,

Wstęp bezpłatny

Oprowadzanie po wystawie dla prasy – 24 kwietnia o godzinie 12.00 i 14.00

Otwarcie wystawy – 24 kwietnia o godzinie 19.00

Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie zaprasza na pierwszą wystawę w swej siedzibie tymczasowej. Będzie to podróż do fascynującego czasu wielkiej przemiany w sztuce, i podróż do nieistniejącego już kraju, gdzie ta przemiana miała szczególnie ciekawy przebieg.

Idea, by sięgnąć po jugosłowiańskie artystyczne dziedzictwo lat 60. i 70. i uczynić z niego temat pierwszej wystawy nowopowstającego Muzeum, zrodziła się z dwóch powodów. Jednym jest waga eksperymentów podejmowanych przez ówczesnych artystów jugosłowiańskich dla sztuki dzisiejszej, także w Polsce. Drugim, równie ważnym, jest pojmowanie misji Muzeum jako instytucji, która swym zainteresowaniem badawczym wykracza poza horyzont lokalny.

Nie ulega wątpliwości, że oczy wielkich światowych instytucji artystycznych skierowane są na naszą część kontynentu. Światowe muzea coraz częściej wypełniają białe plamy w powszechnej historii sztuki, zarazem jednak narzucają swoją własną, oczywiście zachodnią, perspektywę badawczą. Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, włączając się w ten proces, stara się, by środkowoeuropejski punkt widzenia, i środkowoeuropejskie doświadczenie historyczne autentycznie wzbogacało tę nową historię sztuki.

Dlatego Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie rozpoczyna swą działalność wystawienniczą właśnie od prezentacji sztuki nieujętej jeszcze w uniwersalnym kanonie dziedzictwa artystycznego drugiej połowy XX wieku.

Przełom lat 60. i 70. był czasem eksperymentowania we wszystkich dziedzinach sztuki. Unikalnym polem takiego eksperymentu artystycznego była titowska Jugosławia. Wystawa, którą prezentuje Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie to efekt badań nad procesem odrzucenia oficjalnego języka sztuki przez szeroki krąg jugosłowiańskich artystów z różnych ośrodków tego zdecentralizowanego kraju. Sztuce abstrakcyjnej, promowanej przez władze, przeciwstawili oni „antysztukę” – działalność efemeryczną, bliską dadaizmowi i sztuce spod znaku Fluxusu. Sztuka jugosłowiańska czerpała inspiracje z całej, gwałtownie się zmieniającej ówczesnej kultury – swobodny dostęp do zjawisk zachodzących w Stanach Zjednoczonych, Europie Zachodniej, a zarazem bliskie kontakty (dziś zapomniane) z artystami z Polski i innych krajów naszego regionu owocowały sztuką, która była błyskawicznym komentarzem do rzeczywistości.

Wystawa pokazuje, jak w tamtej epoce zamazana została granica pomiędzy amatorską twórczością a działalnością profesjonalną. Kluczowym tego przykładem jest działalność tzw. kino-klubów, tworzonych w różnych miastach byłej Jugosławii. Kino-kluby, pomyślane jako placówki edukacji filmowej dla amatorów, stały się kuźniami filmu eksperymentalnego.

Radykalne zerwanie z tradycyjnym językiem filmowej ekspresji i tradycyjnym warsztatem było możliwe właśnie dzięki wolności, jaką dawał cudzysłów amatorstwa i

działania poza tradycyjnymi instytucjami artystycznymi. Kluczową postacią tego ruchu jest Tomislav Gotovac, maniakalny fan kina, który swoją działalnością artystyczną próbował zatrzeć granice między filmem a rzeczywistością. To on jest autorem słów, które uczyniliśmy tytułem wystawy – „Kiedy rano otwieram oczy, widzę film”.

Artyści: Marina Abramovic, Dimitrije Basicovic - Mangelos, Crveni Peristol, Atilla Csernik, Radomir Damjanovic Damjan, Braco Dimitrijevic, Nusa i Sreco Dragan, Ivan Ladislav Galeta, Grupa Gorgona, Tomislav Gotovac, Zlatko Hajdler, Sanja Ivekovic, Julije Knifer, Ivan Kozaric, Vladimir Kristl, Dusan Makavejev, Ivan Martinac, Dalibor Martinis, Slavko Matkovic, Slobodan Era Milivojevic, Grupa OHO, Mihovil Pansini, Nesa Paripovic, Zivojin Pavlovic, Vladimir Petek, Ivan Picelj, Bogdanka Poznanovic, Vojislav Rakonjac, Vjenceslav Richter, Milan Samec, Aleksandar Srnec, Mladen Stilinic, Laszlo Szalma, Grupa Sześciu Artystów, Balint Szombathy, Rasa Todosijevic, Goran Trbuljak, Sava Trifkovic, Josip Vanista, Ante Verzotti.